

ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

“Сл. весник на Р Македонија” бр. 25/98 од 04.06.1998 год.

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува заштитата на растенијата од болести, штетници и плевели, здравствената контрола на растенијата во внатрешниот промет и прометот преку државната граница, производството, прометот и употребата на средствата за заштита на растенијата, опремата и мерките за спречување на штетните последици од употребата на средствата за заштита на растенијата врз здравјето на луѓето, животните и заштитата на животната средина и природа.

Член 2

Растенијата како добра од општ интерес за Републиката уживаат посебна заштита утврдена со овој закон.

Заштитата на растенијата е грижа на Република Македонија, државните органи, држателите на растенијата, научни установи и други правни лица што вршат работи определени со овој закон.

Член 3

Поимите употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Растенија се: живи растенија и нивни делови, семе и саден материјал, растителни плодови, печурки, влакната на предилни растенија, амбалажата од растително потекло, дрвната граѓа (не парена) и шумските сортименти;
2. Растителни производи се: непреработени производи од растително потекло и преработени производи од растително потекло, кои поради своите својства или начинот на преработка можат да пренесуваат штетници на растенијата;
3. Штетници на растенијата се: биолошките агенси кои можат да предизвикаат повреди или штети на растенијата или производите од растително потекло и тоа: растителни болести, растителни штетници и растителни плевели;
4. Растителни болести се: заболувања што се предизвикани со габи, бактерии, вируси, фитоплазми, вироиди, рикеци, спироплазми и паразитни растенија;
5. Растителни штетници се: штетни инсекти, штетни пајачиња, растителни стоногалки, нематоди, цицачи и птици;
6. Плевели се: растенија кои ги следат културните растенија и живеат во заедница со нив и штетно дејствуваат на нивниот раст и развој, ја

намалуваат родноста, квалитетот, ја отежнуваат жетвата и другите технолошки процеси;

7. Карантински штетници на растенијата се: штетници на растенијата кои претставуваат посебна опасност за растенијата што ги напаѓаат и кои, заради спречување на нивното внесување или ширење, бараат преземање на посебни мерки за нивно сотрување или искоренување;

8. Економски штетници на растенијата се: штетници на растенијата кои предизвикуваат поголеми економски штети и можат успешно да се сотруваат со посебни мерки;

9. Средства за заштита на растенијата се: хемиски производи или производи од биолошко потекло наменети за спречување, сотрување и уништување на организми штетни за растенијата, растителните производи и плодовите, односно средства за уништување на непожелните видови растенија и плевелот, средства што дејствуваат на животните процеси на растенијата на начин различен од средствата за исхрана (дефолијанти, десиканти, детерданти), физиолошки активни супстанции кои имаат влијание на растот и развојот на растенијата;

10. Биолошки средства се: биолошки производи (предатори, паразити и патогени микроорганизми) подготвени за директна употреба и производи од живи организми кои се наоѓаат во латентна состојба (спори, мицелија, бактерии, вируси и нематоди);

11. Феромони се: сексуални мирисни супстанции кои ги излучуваат единките од ист вид кај инсектите, добиени по синтетички или природен пат кои ги препознаваат други единки од истиот вид и предизвикуваат специфична реакција;

12. Опрема за заштита на растенијата е: опрема и уреди наменети за прецизно третирање со средства за заштита на растенијата, а под опрема не се сметаат мали и рачни агрегати;

13. Каренца е: време кое треба да помине од последното третирање со средства за заштита до бербата или жетвата на третираниите растенија и растителни производи. При употреба на средствата за заштита, за обезбедување како што се дезинфекција, односно дезинсекција, каренца претставува време кое мора да помине од примената на средството до денот на ставањето во промет, употреба или преработка на третираниот растение или растителниот производ;

14. Работна каренца е: времето од употребата на одредено средство за заштита во кое не е дозволен пристап и работа на луѓе и домашни животни на третираниот површина, поле, односно во затворен простор;

15. Интегрална заштита е: спроведување на сите познати мерки и постапки од подрачјето на биологијата, биотехнологијата, селекцијата и одгледувањето на растенијата, кое овозможува минимална употреба на средства за заштита на растенијата, при што штетите кои ги причинуваат штетните организми се на економски прифатливо ниво;

16. Третирање е: нанесување или внесување на средства за заштита на растението, на почвата или во просториите за складирање, преработка и друго;

17. Карантински надзор е: надгледување - следење и преглед на здравствената состојба на саден материјал на повеќегодишни растенија од

увоз, со кои можат да се пренесуваат штетници на растенијата чие присуство не може да се утврди при увозот (скриени зарази) на определен дел на земјиште во пропишан временски период, поради утврдување и спречување на ширењето на штетните организми со заразениот материјал;

18. Здравствен преглед е: преглед на пратките на растенија, растителни производи и амбалажа со кои може да се пренесат штетници на растенијата, преглед на семенски посеви и објекти за саден материјал;

19. Производство на средства за заштита е: формулирање на секоја формулација на средства за заштита на растенија со пакување во соодветно пропишано пакување за средства за заштита на растенијата;

20. Промет е: понуда, складирање за издавање, нудење на продажба и продажба на големо и мало во специјализирани продавници (земјоделски аптеки), извозот, транзитот и увозот на растенија, растителни производи и средства за заштита на растенијата;

21. Држатели на растенија се: сопственици или корисници на растенија, на земјиште, на простории за сместување, преработка и чување на растенија и растителни производи, опрема за преработка на растенија, средства за превоз на растенија и растителни производи, уреди и опрема за употреба на средствата за заштита на растенијата и

22. Заштита на растенијата е: следење, откривање и преземање мерки за спречување на појавата, ширењето и сотрувањето на штетниците на растенијата.

II. СПРЕЧУВАЊЕ НА ПОЈАВАТА, ШИРЕЊЕТО И СОТРУВАЊЕТО НА ШТЕТНИЦИТЕ НА РАСТЕНИЈАТА

Член 4

Држателите на растенија се должни редовно да спроведуваат мерки за спречување на појавата, ширењето и сотрувањето на штетниците на растенијата како и да учествуваат во извршувањето на мерките определени со овој закон.

Трошоците за извршување на мерките за заштита на растенијата од став 1 на овој член ги поднесуваат држателите на растенијата.

Кога штетниците на растенијата ќе се појават за прв пат или во пренамножена форма во извршувањето на мерките за заштита на растенијата 50% од трошоците се на товар на Републиката, а 50% на држателите на растенијата.

За работите од ставот 3 на овој член и членот 5 став 1 од овој закон Владата на Република Македонија донесува Програма за заштита на растенијата од болести и штетници.

Член 5

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е должно на територијата на Република Македонија да организира и презема мерки за спречување на појавата, ширењето и сотрувањето на штетниците на растенијата кои се состојат во:

1. Следење на појавата, ширењето и распространетоста на штетниците на растенијата врз основа на метеоролошки, биолошки и други податоци;
2. Прогнозирање и дијагностицирање на штетниците на растенијата;
3. Известување на држателите на растенијата за појавата и ширењето на штетниците на растенијата;
4. Давање стручни совети за примена на интегрална заштита на растенијата;
5. Определување на оптимални рокови за сотрување на штетниците на растенијата;
6. Давање стручни совети за утврдување на видот на штетницата, за стручна и правилна употреба на средствата за заштита на растенијата и правилна употреба на опремата за третирање;
7. Водење евиденција за појавата на штетниците на растенијата кои причинуваат позначителна економска штета, за преземените мерки за нивно сотрување и за обемот на причинетите штети и
8. Собирање и користење на метеоролошки податоци кои се од значење за следење на појавата, ширењето и сотрувањето на штетниците на растенијата.

За вршењето на работите од ставот 1 на овој член министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може да овласти и правно лице кое има вработено најмалку едно лице магистер по науки од областа на заштитата на растенијата, две лица со земјоделски факултет со насока заштита на растенијата, поледелство, или лозароовоштарство, односно општа насока и едно лице со шумарски факултет (шумарска насока), како и соодветна опрема и уреди за вршење на работите.

Правното лице од ставот 2 на овој член е должно податоците за појавата на штетниците, прогнозата и за преземените мерки да ги доставува до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Поблиските услови кои мора да ги исполнува правното лице од ставот 2 на овој член во поглед на уредите, опремата, како и за начинот на известување, водење евиденција за појавата, ширењето на штетниците на растенијата и за преземените мерки ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 6

Заради спречување на појавата и ширењето на штетниците на растенијата, за ефикасно спроведување на мерките за заштита на растенијата и заштита на животната средина и природата, држателите на растенијата се должни:

1. Редовно да вршат преглед на земјиштето, растенијата, просториите во кои се сместени растенијата и растителните производи, уредите за преработка на растенијата и средствата за превоз на растенијата заради утврдување можно присуство на штетници на растенијата;
2. Да ја следат појавата, ширењето и развојот на штетниците на растенијата и да го известуваат Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и овластеното правно лице од членот 5 став 2 на овој закон;
3. Да ги применуваат мерките определени со членот 7 од овој закон;

4. За спречување на ширењето и сотрувањето на штетниците на растенијата првенствено да применуваат интегрална заштита;
  5. Да го спречат штетното дејствување од применетите мерки со средства за заштита на растенијата, врз растителните производи и животната средина и природата и
  6. Средствата за заштита да ги употребуваат според декларацијата и упатствата кои се приложени кон нив.
- Ако држателот на растенијата не ги применува мерките од ставот 1 на овој член, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ќе го обезбеди нивното извршување преку правното лице од членот 13 на овој закон на товар на држателот на растенијата.

Член 7

Заради спречување на појавата и ширењето на штетниците на растенијата, утврдување на присуство на штетници на растенијата и спречување на нивно внесување од други земји, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, може да ги преземе следниве мерки:

1. Да забрани одгледување за определено време и на определено подрачје на одделни видови, сорти или клонови на земјоделски и шумски растенија;
2. Да нареди задолжително учество во откривањето и сотрувањето на штетници и употребата на опремата за таа намена;
3. Да изврши стручен преглед на растенијата и земјиштето заради утврдување присуство на карантински и економски штетници на растенијата;
4. Да нареди сотрување на штетниците на растенијата;
5. Да забрани промет на растенија од заразено во незаразено подрачје;
6. Да нареди уништување на растенијата, амбалажата и друг материјал за пакување;
7. Да нареди примена на агротехнички, мелиоративни, механички, физички, хемиски и биолошки мерки;
8. Да ограничи или забрани увоз или превоз преку територијата на Република Македонија на определени видови растенија, ако постои опасност со увозот или провозот да се внесат во земјата карантински штетници на растенијата;
9. Да определи карантински надзор над определени видови растенија кои се увезуваат или се извезуваат заради одгледување и
10. Да издаде вонредно дозвола за еднократен увоз на средства за заштита на растенијата кои немаат дозвола за пуштање во промет во случај на појава на нови штетници на растенијата и тоа под услов средството да има дозвола во матичната земја или најмалку од две земји на Европската унија, а преку правно лице регистрирано за производство или промет.

Ако држателот на растенијата не ги преземе мерките од ставот 1 на овој член, кога е потребно итно и ефикасно спроведување на мерките, или ако држателот на растенијата не располага со техничка опременост, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, може да го обезбеди спроведувањето на тие мерки преку правното лице од членот 13 на овој закон на товар на држателот.

Средствата за извршување на работите од ставот 1 точки 3, 4 и 6 на овој член се обезбедуваат со Програмата за заштита на растенијата од болести и штетници.

Член 8

Ако на растенијата се открие појава на нова штетница, или постои сомневање на појава во пренамножена форма, држателите на растенијата се должни веднаш по откривањето да го известат Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Забрането е неовластено да се даваат или да се објавуваат податоци за појавата на новооткриена карантинска штетница на растенијата во Република Македонија.

Податоците за појавата на новооткриена штетница на растенијата се објавуваат на начин пропишан од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Карантинските штетници на растенијата кои не се утврдени на територијата на Република Македонија се распоредуваат во листа А, а оние што се утврдени на определено подрачје во листа Б.

Листите од ставот 4 на овој член министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 9

Мерка за уништување на растенија и растителни производи може да се нареди ако растенијата се заразени со карантински штетници на растенијата што не можат да се сотрат на друг начин и не можат да се искористат за други цели без опасност од ширење на карантинската штетница на растенијата, или ако одгледувањето на тие растенија е забрането.

Мерка за уништување на семе, саден материјал и амбалажа може да се нареди ако се заразени со карантинска или определена економска штетница на растенијата што не може да се сотре и не може да се искористи за други цели без опасност од ширење на штетници на растенијата.

Растенијата и растителните производи што според прописите за здравствена исправност на прехранбените производи и добиточната храна се сметаат за загадени (контаминирани) со средства за заштита на растенијата мораат да се уништат ако не можат да се искористат за други цели.

Растенијата и растителните производи од ставот 3 на овој член, можат да се користат за други цели само со согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство врз основа на извештајот за извршената хемиска анализа на мострата од правно лице овластено од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, кое има вработено најмалку по едно лице со земјоделски и хемиски факултет и соодветна опрема.

Поблиските услови што треба да ги исполнуваат правните лица од ставот 4 на овој член во поглед на опремата ги пропишува министерот за

земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност на министерот за здравство.

Член 10

Земјоделските посеви за производство на семе, шумските насади за производство на шумско семе и објектите за производство на саден материјал на повеќегодишни земјоделски и шумски растенија, подлежат на задолжителен здравствен преглед најмалку двапати во текот на вегетацијата согласно со одредбите на овој закон.

Семето што потекнува од земјоделски посеви за производство на семе, односно од објекти за производство на шумско семе и објектите за производство на саден материјал на повеќегодишни растенија што не се здравствено прегледани, не можат да се пуштаат во промет ниту да се користат за сопствени потреби.

Задолжителен здравствен преглед на посевите и објектите од ставот 1 на овој член вршат овластени правни лица. Овластените правни лица ги определува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, ако имаат вработено најмалку едно лице магистер по науки за заштита на растенијата, соодветна опрема и објекти.

Списокот на правните лица од ставот 3 на овој член се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Ако на посевите или на објектите од ставот 1 на овој член при задолжителниот здравствен преглед во текот на вегетацијата се утврди присуство на карантинска или определена економска штетница на растенијата правното лице од ставот 3 на овој член наредува мерки за нивно сотрување и уништување.

Производителите на семе и саден материјал се должни да го пријават производството на семе 30 дена пред почетокот на сеидбата, а за саден материјал најдоцна до 30 април во тековната година до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и до овластеното правно лице кое ќе ги врши прегледите.

Во пријавата од ставот 6 на овој член која се доставува до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство се наведува правното лице кое ќе го врши задолжителниот здравствен преглед.

Правното лице од ставот 3 на овој член може да врши здравствен преглед на посевите за производство на семе, објектите за производство на шумско семе и објектите за производство на повеќегодишен саден материјал и испитување и утврдување на здравствената состојба на семето и за сопствените површини и сопственото производство.

Правното лице од ставот 3 на овој член е должно:

1. Да издава уверение за здравствената состојба на посевот за производство на семе или на објектот за производство на шумски саден материјал во однос на заразеноста на семенскиот или садниот материјал со карантинска или одредена економска штетница на растенијата и
2. Во уверението за признавање (апробација) да ја внесе здравствената состојба на земјоделскиот посев за производство на семе и на објектите за производство на земјоделски саден материјал, како и за шумскиот насад за

производство на шумско семе и објектите за производство на шумски саден материјал.

Правното лице од ставот 3 на овој член е должно да достави извештај за извршениот здравствен преглед до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Правното лице кое при вршењето на здравствениот преглед утврди присуство на карантински штетници на растенијата е должно во рок од три дена да достави извештај за најдената состојба до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и да определи мерки за спречување и сотрување, а за утврденото присуство на економски позначајна штетница на растенијата над дозволениот процент, должно е да определи мерки за нивно сотрување.

Начинот и времето на вршење на задолжителен здравствен преглед и мерилата за утврдување на здравствената состојба на посевите и објектите од ставот 1 на овој член, листата и дозволениот процент на економско позначајни штетници на растенијата, како и образецот на уверението за здравствената состојба на посевите и на објектите ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Поблиските услови што треба да ги исполнуваат правните лица од ставот 3 на овој член во поглед на опрема и објекти ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 11

За производство на растенија не смеат да се употребуваат ниту да се пуштаат во промет семе и саден материјал што се заразени со карантински штетници на растенијата.

Семето и садниот материјал не смеат да се употребуваат ниту да се пуштаат во промет ако се заразени и со определени економски штетници на растенијата во процент поголем од пропишаниот.

Видовите на семе што ќе ги определи министерот на земјоделство, шумарство и водостопанство, пред пуштањето во промет или пред употребата за сопствено производство, мораат да бидат дезинфекцирани односно дезинсекцирани.

На сертификатот на секое пакување на семе на кое е вршено дезинфекција, односно дезинсекција, мораат да бидат наведени податоците за тоа со кое средство за заштита на растенија е извршена дезинфекција односно дезинсекција, како и клаузулата: "Семето е затруено и не смее да се користи за исхрана на луѓе, домашни животни, риби, птици и дивеч".

Одредбите од ставот на овој член не се однесуваат на семето што е подложено на дезинсекција со фумигација.

Член 12

На доработеното семе пред да се пушти во промет и употреба, мора да се изврши задолжително испитување и утврдување на здравствената состојба.

Податоците за утврдената здравствена состојба на семето се внесуваат во сертификатот за квалитетот на семето, кој се доставува со испратница.

Член 13

Мерки на заштита на растенијата правните лица можат да вршат, ако имаат вработено најмалку едно лице со земјоделски, односно шумарски факултет, соодветна опрема и простории.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение утврдува дали се исполнети условите од ставот 1 на овој член.

Поблиските услови кои треба да ги исполнуваат правните лица од ставот 1 на овој член во поглед на опрема и простории ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 14

Машините, воздухопловите и уредите за применување на средства за заштита на растенијата, пред да се пуштат во промет мора да бидат атестирани и снабдени со упатство на нивно користење.

Член 15

Држателите на растенија и правните лица кои употребуваат средства за заштита на растенијата се должни:

1. Да се грижат тие средства при употребата да не дојдат во вода, врз одгледувани растенија и врз земјиште кое не се третира со тие средства, во складови за земјоделски производи, во објекти за нивна преработка и објекти за одгледување и чување на домашни животни ако со употребата се загрозува здравјето и животот на луѓето, домашните животни, рибите, пчелите, дивечот и другите корисни организми или да предизвика оштетување или загадување на одгледуваните растенија (контаминација);
2. Да не употребуваат средства за заштита на растенијата што се опасни за пчелите во времето кога постои најголема опасност за труење на пчелите (во време на цветањето на растенијата) и најдоцна 48 часа пред употребата на средствата, на погоден начин да ги известат за тоа држателите на пчели и корисниците на дивеч;
3. Средствата за заштита на растенијата кои не се исправни за употреба и амбалажата од употребените средства за заштита да ги уништат и
4. Да го пријават времето и местото за вршење на мерките за заштита на растенијата од воздухоплов најмалку пет дена пред извршувањето на мерките во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и да ги објават во средствата за јавно информирање во подрачјето каде што се извршуваат.

Начинот на уништувањето на средството и амбалажата од ставот 1 точка 3 на овој член го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство.

Држателите на растенија кои употребуваат средства за заштита на растенијата се должни да водат евиденција за третирањето на растенијата и на растителните производи во складовите. Во евиденцијата се внесуваат податоци за видот и количеството на употребените средства за заштита на растенијата и датумот на применувањето, датумот на бербата, односно на жетвата на растенијата, заради проверување дали се придржуваат кон пропишаните каренци.

Член 16

Во просториите за сместување, преработка и чување на растенија и во превозните средства со кои се превезуваат растенија, во кои е утврдена штетница на растенијата, мора да се изврши дезинфекција, дезинсекција или дератизација заради нивно сотрување.

Во просториите и превозните средства од ставот 1 на овој член во кои е утврдено присуство на карантинска штетница на растенијата, забрането е да се внесуваат или од нив да се изнесуваат растенија, растителни производи и други предмети (уреди, машини и слично) со кои можат да се пренесат карантинските штетници на растенијата.

Член 17

Дезинфекција и дезинсекција на растенијата и дератизација во просториите од членот 16 на овој закон, може да врши правно лице овластено од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство кое има вработено најмалку едно лице со земјоделски, односно шумарски факултет, соодветна опрема, уреди и простории за примена на средствата за заштита на растенијата.

Поблиските услови во поглед на опремата, уредите и просториите од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство.

Член 18

Министерството за внатрешни работи, во рамките на своите надлежности, е должно на органите на управата што преземаат мерки за здравствена заштита на растенијата од штетници на растенијата да им даде, на нивно барање, помош при спроведувањето на мерките за здравствена заштита на растенијата.

По барање од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство помош во спречувањето, ширењето и сотрувањето на штетниците на растенијата може да даваат единиците на цивилната заштита и единиците на Армијата на Република Македонија.

Член 19

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може да формира стручни комисии за вршење здравствени прегледи на растенијата, земјиштето и растителните производи заради утврдување присуство на штетници на растенијата и за утврдување на висината на причинетите штети од штетници на растенијата и штетното влијание од средствата за заштита на растенијата на растителните производи и на земјиштето.

Средства за извршување на работите од ставот 1 на овој член се обезбедуваат со Програмата за заштита на растенијата од болести и штетници.

III. ЗДРАВСТВЕНА КОНТРОЛА НА РАСТЕНИЈАТА ВО ПРОМЕТОТ

1. Здравствена контрола на растенијата во внатрешниот промет

Член 20

Растенијата и растителните производи можат да се пуштат во внатрешен промет ако не се заразени со карантински штетници на растенијата.

Семе и саден материјал може да се пушти во внатрешен промет ако не се заразени со карантински и со определени економски штетници на растенијата во процент поголем од процентот што е определен за одделни видови семе и саден материјал.

Ако надлежниот инспектор при контролата на здравствената состојба на семето и садниот материјал што е во промет, не може да ја утврди нивната здравствена исправност, може да земе мостри на семе и саден материјал и да ги даде на испитување на правното лице од членот 10 став 3 на овој закон, заради утврдување на здравствената состојба на семето и садниот материјал.

Ако со испитувањето на мострата од ставот 3 на овој член се утврди дека семето и садниот материјал се здравствено неисправни, трошоците за испитување се на товар на сопственикот, а ако се здравствено исправни на товар на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Начинот и количеството на земање мостри од семе и саден материјал ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 21

По исклучок од членот 20 ставови 1 и 2 на овој закон, растенијата и растителните производи што се заразени или се сомнева дека се заразени со карантинска штетница на растенијата, а семето и садниот материјал што се заразени или се сомнева дека се заразени и со определена економска штетница на растенијата можат да се пуштат во внатрешен промет заради индустриска преработка, непосредна потрошувачка или за научни цели под услови и на начин определени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 22

Растенијата и растителните производи од подрачје заразено со карантинска штетница на растенијата (во натамошниот текст: заразено подрачје), подлежат на задолжителен здравствен преглед на местото на натоварот пред испраќањето во подрачје кое не е заразено со карантински штетници на растенијата или во друго заразено подрачје, ако превозот се врши преку незаразено подрачје.

Заразеното подрачје од ставот 1 на овој член го определува и прогласува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Садниот материјал, пред испраќањето од објектот во кој е произведен, подлежи на задолжителен здравствен преглед.

Задолжителниот здравствен преглед од ставовите 1 и 3 на овој член го вршат лица со земјоделски односно шумарски факултет овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Ако растенијата и растителните производи од ставот 1 на овој член не се заразени со карантински штетници, а семето и садниот материјал не се заразени со карантински штетници и со определени економски штетници на растенијата, на испраќачот му се издава уверение за здравствената состојба на растенијата во внатрешниот промет кое важи 15 дена од денот на издавањето. Ако растенијата, семето и садниот материјал се заразени, лицето од ставот 4 на овој член со решение ќе го забрани пуштањето во промет.

Образецот на уверението од ставот 5 на овој член го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 23

Правните лица што вршат услуги во железничкиот, езерскиот, воздушниот, патниот, поштенскиот сообраќај, другите правни лица и физичките лица, не смеат да превезуваат растенија од заражено подрачје во незаражено подрачје без уверение за здравствената состојба на растенијата.

2. Здравствена контрола на растенијата при увозот, извозот и транзитот

Член 24

Растенијата и растителните производи можат да се увезуваат, да се извезуваат и да се транзитираат само преку определени гранични премини.

Граничните премини од ставот 1 на овој член ги определува Владата на Република Македонија.

Ако службено лице на Министерството за внатрешни работи открие пратка од растенија, растителни производи и од средства за заштита на растенијата внесени во Република Македонија надвор од определените гранични премини е должно пратката да ја предаде на најблискиот граничен премин, за уништување.

Уништувањето на пратката од ставот 3 на овој член се врши во присуство на инспектор за заштита на растенијата на граничниот премин, службено лице на царинскиот орган и службено лице на Министерството за внатрешни работи.

Член 25

Пратките на растенија и растителните производи и предмети што се увезуваат, а со кои може да се пренесуваат штетници на растенијата, мораат да имаат сертификат за здравствената состојба на пратката што го издава надлежниот орган за заштита на растенијата на земјата извозничка. Пратките подлежат на задолжителен здравствен преглед од инспектор за заштита на растенијата на граничниот премин.

Сертификат за здравствената состојба на растенијата и растителните производи мораат да имаат и растенијата што физичките лица ги внесуваат

во Република Македонија или да добиваат со поштенски пратки, освен на количини до 5 кг овошје и зеленчук и 15 броја цвеќе што патниците ги носат со себе.

Член 26

Садниот материјал на повеќегодишните растенија со кој се пренесуваат или можат да се пренесат карантински штетници на растенијата чие присуство не е можно да се утврди при задолжителниот здравствен преглед на граничниот премин (скриени зарази), подлежи на следење на здравствената состојба кај крајниот корисник на местото на садење. Здравствената состојба на садниот материјал ја следи правното лице од членот 10 став 3 на овој закон.

Правното лице од ставот 1 на овој член е должно да достави извештај за здравствената состојба на садниот материјал од ставот 1 на овој член до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин кој го извршил задолжителниот здравствен преглед на садниот материјал од ставот 1 на овој член, го известува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за видот и количеството на садниот материјал, увозникот и крајниот корисник на садниот материјал.

Семето од увоз подлежи на утврдување на здравствената состојба пред декларирањето и пуштањето во промет или пред користењето за сопствени потреби.

Член 27

Ако пратката на растенијата што се увезува нема сертификат за здравствената состојба на пратката од членот 25 на овој закон, инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин ќе нареди со решение пратката да му се врати на испраќачот.

Растенијата и растителните производи што физичките лица ги внесуваат во Република Македонија без сертификат за здравствената состојба, а средствата за заштита на растенијата без одобрение, царинскиот орган ќе ги одземе и ќе му ги предаде на инспекторот за заштита на растенијата од граничниот премин заради уништување во присуство на службено лице на царинскиот орган.

Ако пратката од ставот 1 на овој член, односно растенијата и растителните производи од ставот 2 на овој член се снабдени со сертификат за здравствената состојба, но со задолжителниот здравствен преглед се утврди дека пратката, односно растенијата се заразени со карантински штетници на растенијата или со определена економска штетница на растенијата над определениот процент, кои на местото на увозот не можат целосно да се сотрат со дезинфекција или дезинсекција, инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин нема да го дозволи увозот на растенијата, односно на растителните производи и со решение ќе нареди пратката да се врати или да се уништи, ако постои опасност од ширење на заразата.

Ако инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин оцени дека утврдената зараза од ставот 3 на овој член може успешно да се

отстрани со дезинфекција или со дезинсекција, ќе дозволи таквата пратка да се превезе до најблиското место на кое можат да се извршат тие мерки. Начинот на уништување на пратките од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, како и процентот на застапеност на определени економски штетници на растенијата од ставот 3 на овој член, ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 28

Пратките на растенијата и растителните производи кои се превезуваат низ Република Македонија се третираат како транзитни, не подлежат на задолжителен здравствен преглед ако се во затворени превозни средства, односно се пакувани на начин кој не дозволува пренос на зараза во околината (контејнерски пратки).

Пратките мораат да бидат снабдени со сертификат издаден од надлежен орган од државата извозник освен ако државата увозник не бара сертификат.

Ако не се исполнети условите од ставот 1 од овој член задолжителен е здравствен преглед на граничниот премин.

Пратките на растенија и растителни производи што се транзитираат преку Република Македонија, а кои на територијата на Република Македонија се претоваруваат во други превозни средства, мораат да бидат снабдени со сертификат за здравствената состојба, издаден од надлежниот орган на државата извозничка и подлежат на задолжителен здравствен преглед во местото на претоварот.

Пратките на растенија од ставот 4 на овој член можат да се претоваруваат во други превозни средства само во местата што се определени за промет на растенијата преку државната граница.

Ако со задолжителниот здравствен преглед на пратките од ставот 1 на овој член се утврди присуство на карантинска или на определена економска штетница на растенијата во процент поголем од процентот што за одделни видови растенија е утврден согласно со членот 27 став 5 од овој закон, инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин ќе го забрани транзитот на пратката растенија и ќе нареди таа да се врати, освен ако со меѓународен договор поинаку не е определено.

Начинот на вршење на задолжителниот здравствен преглед од ставот 1 на овој член го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 29

При увоз и транзит на пратки на растенија, задолжителниот здравствен преглед се врши:

1. На граничниот премин ако пратката се увезува со железнички, езерски или патни сообраќајни превозни средства и
2. На местото на царинењето ако пратката се увезува со средства на поштенскиот или на авионскиот сообраќај.

На железничките станици, езерските пристаништа, воздухопловните пристаништа, патните гранични премини, контејнерските терминали и поштите на царинење, на кои се врши задолжителниот здравствен преглед

од ставот 1 на овој член, мора да се обезбедат услови за безбедно и квалитетно вршење на здравствен преглед на пратките растенија.

Условите што треба да се обезбедат од ставовите 1 и 2 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 30

Ако инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин, при задолжителниот здравствен преглед на пратката растенија која се увезува, се посомнева дека таа е заразена со карантинска штетница на растенијата (скриена зараза), а не е во можност на граничниот премин да го утврди тоа, ќе земе мостра и ќе ја даде на лабораториски преглед на правно лице од членот 10 став 3 на овој закон. Таа пратка на растенија не може да се оцарини, а до добивањето на резултатите од лабораторискиот преглед, се наоѓа под царински надзор.

Доколку резултатите од испитувањата од мострата од ставот 1 на овој член се здравствено неисправни, трошоците за испитување се на товар на увозникот на пратката.

Доколку резултатите од испитувањата од мострата од ставот 1 на овој член се здравствено исправни, трошоците за испитување се на товар на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Начинот и количеството на земање мостри на растенијата и пратки од растително потекло го определува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 31

На пратките на растенија и растителни производи што се увезуваат во консигнациони складови во Република Македонија се применуваат одредбите од овој закон што се однесува за увоз на пратки на растенија.

Член 32

Научните установи што се занимаваат со селекција, со воведување на нови видови, сорти, линии и хибриди или со заштита на растенија или што вршат колекционирање или изработка на збирки на растенија можат со одобрение од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, да увезат мостри на растенија без сертификат за здравствената состојба на пратката. Пратките на мостри на растенија подлежат на задолжителен здравствен преглед од инспектор за заштита на растенијата на граничниот премин и не смеат да бидат заразени со карантинска штетница на растенијата.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може на научните установи за заштита на растенијата да им одобри увоз на живи паразити и предатори на инсекти, култури на габи, бактерии, вируси, фитоплазми и други организми и помошни средства за следење на присуството и бројноста на штетниците на растенијата заради испитување на биолошкото сотрување на штетните инсекти, нематодите плевелите и за други проучувања.

Член 33

Пратките на растенија и растителни производи што се извезуваат или што се реекспортираат од Република Македонија, вклучувајќи ги и растенијата од царинските складови, подлежат на задолжителен здравствен преглед на местото на натовар и мораат да имаат сертификат за извоз, односно реекспорт само ако тоа го бара земјата увозничка или земјата низ која се транзитира пратката.

Задолжителен здравствен преглед на пратката на растенија на местото на натоварот и издавање на сертификатот од ставот 1 на овој член го врши инспектор за заштита на растенијата на граничен премин, ако во местото на натовар постои инспекција за заштита на растенијата на граничен премин, а ако нема тој преглед го врши и сертификат издава лице со земјоделски факултет и овластено од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Ако задолжителниот здравствен преглед на пратката на растенијата и растителните производи што се извезува не е извршен во местото на натоварот согласно со ставот 1 на овој член, тој преглед ќе го изврши инспектор за заштита на растенијата на граничниот премин, освен пратката семе и саден материјал која мора да се прегледа во местото на натоварот.

Во барањето за добивање сертификат за здравствената состојба на пратката, извозникот е должен да ги наведе податоците за пратката што се извезува, како и да ги прецизира условите што ги бара земјата увозничка во поглед на здравствената исправност на таа пратка.

Поединечните пратки на растенијата и растителните производи што на граничниот премин се групираат во една пратка заради извоз мораат од местото на натоварот до местото на групирањето да бидат снабдени и сертификат за здравствената состојба од ставот 1 на овој член.

Ако при задолжителниот здравствен преглед се утврди дека пратката е зарамена со штетници на растенијата заради што е забранета таквата пратка да се внесе во земјата увозничка или во земјата преку која се транзитира, инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин нема да издаде сертификат за здравствената состојба за извоз или реекспорт на таквата пратка, а на испраќачот ќе му нареди преземање на соодветни мерки.

Член 34

Лицата кои увезуваат, транзитираат или реекспортираат, се должни за пристигнувањето на пратката од растенија и растителни производи што се увезува или што се претовара во транзит и пратката на средства за заштита на растенијата која се увезува или се претовара во транзит, да го известат инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин заради вршење на задолжителен здравствен преглед.

Надлежниот царински орган не може да врши царинење на пратката на растенија и на средствата за заштита на растенијата и не може да ги упати тие пратки на царинење на други царински органи, додека од инспекторот за заштита на растенијата на граничниот премин преку кој се врши увоз,

не добие потврда за извршениот задолжителен здравствен преглед на пратката на растенија и растителни производи, односно потврда дека за средството за заштита на растенијата е издадена дозвола за пуштање во промет или дека е дадено одобрение, односно согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Лицата од ставот 1 на овој член плаќаат надомест за задолжителниот здравствен преглед на растенијата при увозот, извозот и транзитот и ги поднесуваат трошоците настанати во врска со применувањето на мерките за заштита на растенијата.

IV. ПРОИЗВОДСТВО И ПРОМЕТ НА СРЕДСТВАТА ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

Член 35

Производство и промет на средства за заштита на растенијата можат да вршат правни лица со седиште во Република Македонија кои пред уписот во судскиот или трговскиот регистар добиле решение за исполнети услови за вршење на таа дејност и се запишани во регистарот за производство, увоз или промет на средства за заштита на растенијата во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Содржината и начинот на водење на регистарот од ставот 1 на овој член, ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 36

Производство на средства за заштита на растенијата можат да вршат правните лица од членот 35 став 1 на овој закон ако имаат вработено најмалку три лица со високо стручно образование и тоа: дипломиран хемичар, технолог и најмалку магистер по науки за заштита на растенијата, соодветна опрема, уреди и простории за производство, складирање и уништување на средствата за заштита на растенијата.

Поблиските услови што треба да ги исполнуваат правните лица од ставот 1 на овој член во поглед на опремата, уредите и просториите ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство и министерот за урбанизам, градежништво и заштита на животната средина.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство формира комисија за утврдување на условите од ставовите 1 и 2 на овој член, во која има претставници од Министерството за здравство и Министерството за урбанизам, градежништво и заштита на животната средина.

Член 37

Промет на средства за заштита на растенијата може да вршат правни лица од членот 35 став 1 на овој закон ако имаат вработено најмалку едно лице со земјоделски факултет насока заштита на растенијата, општа насока, полјоделска или лозаро-овоштарска насока и соодветна опрема, уреди и простории кои ги исполнуваат пропишаните технички и санитарно технички услови.

Поблиските услови што треба да ги исполнуваат правните лица од ставот 1 на овој член во поглед на опремата, уредите и просториите ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство.

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство утврдува дали се исполнети условите од ставот 1 на овој член.

Правните лица за промет на мало, не смеат да им продадат средства за заштита на малолетни лица и не смеат да продаваат средства за заштита од И група на отрови без согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Физички лица не смеат да вршат промет на средства за заштита на растенијата.

Правните лица за промет на мало при продажбата на средствата за заштита на растенијата се должни да издаваат рецепт.

Поблиските услови во поглед на издавањето, содржината и формата на рецептот ќе ги пропише Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 38

Производителите на средства за заштита на растенијата се должни да водат евиденција за произведените и пуштените количества средства во промет.

Правните лица кои вршат увоз на средства од странски производител се должни да водат евиденција за увезените количества и пуштените количества во промет во Република Македонија.

Производителите на средства за заштита на растенијата и правните лица од ставот 2 на овој член се должни најдоцна до 31 декември да достават извештај за произведените и увезените количества на средства за заштита на растенијата за тековната година до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 39

Средствата за заштита на растенијата можат да се пуштат во промет врз основа на постојана, привремена и вонредна дозвола издадена од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Постојана и привремена дозвола може да се издаде врз основа на извештаи од физички, хемиски испитувања за својствата и биолошки испитувања и биолошки предиспитувања за ефикасноста на средствата за заштита на растенијата по предлог од Комисија за средства за заштита на растенијата.

Комисијата од ставот 2 на овој член ја формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство од научни и стручни лица од областа на заштитата на растенијата (фитопатолози, ентомолози, херболози), фитофармацијата и токсикологијата.

Испитувања на средства за заштита на растенијата од ставот 2 на овој член може да вршат овластени правни лица кои имаат вработено најмалку едно лице дипломиран хемичар, односно доктор по науки од областа на заштитата на растенијата, соодветна опрема, уреди и објекти.

Поблиските услови што мораат да ги исполнуваат правните лица, кои вршат испитувања во поглед на опремата, уредите и објектите ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Начинот на издавање на дозвола за пуштање во промет, методите за оценка на ефикасноста на средството за заштита на растенијата, образецот на пријавата пријавување за испитување на средства за заштита на растенијата и потребната документација, ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Правните лица кои ги исполнуваат условите за хемиски, физички, биолошки испитувања и биолошки предиспитувања ги овластува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение кое се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Правните лица кои дале средство за заштита на растенијата на испитување за добивање постојана или привремена дозвола се должни за тоа да го известат Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и да приложат примерок од пријавата за испитување и пропишаната документација.

Член 40

Барање за добивање дозвола за пуштање во промет на средство за заштита на растенијата може да поднесе правно лице чија дејност е производство на средства за заштита на растенијата и ако ги исполнува условите од членот 36 став 1 на овој закон.

Странски производител на средства за заштита на растенијата може да поднесе барање за добивање дозвола за пуштање во промет преку правно лице од став 1 на овој член или преку овластен застапник во Република Македонија што ги исполнува условите од членот 37 став 1 на овој закон.

Барањето за добивање дозвола за пуштање во промет се поднесува до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Трошоците за постапката за издавање на дозволата за пуштање во промет од ставот 1 на овој член, ги поднесува подносителот на барањето во висината која ја определува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 41

Постојана дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата се издава врз основа на физички, хемиски и биолошки испитувања извршени од две правни лица од членот 39 став 4 на овој закон на територијата на Република Македонија, со предлог од Комисијата за средства за заштита на растенијата и приложен доказ за извршена токсиколошка оценка - решение за распоредување во група на отрови издадено од Министерството за здравство.

Постојана дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата министерот издава само врз основа на хемиски и физички испитувања од овластено правно лице од членот 39 став 4 на овој закон и токсиколошка оценка за средства за заштита на растенијата кое ќе се произведува во Република Македонија од активни материји од кои е произведено идентично средство за заштита, за кое има лиценца и кое во

промет и употреба било најмалку три години, се покажало ефикасно и има постојана дозвола за пуштање во промет во матичната земја или земја членка на Европската унија. Постојаната дозвола за идентичното средство за заштита на растенијата се издава под истите услови под кои е издадена дозволата за идентичното средство.

Постојана дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата произведени во Република Македонија од нови активни материји кои во странство се уште не се регистрирани може да се издава врз основа на хемиски, физички, биолошки и токсиколошки испитувања извршени од две признаени меѓународни институции или од две правни лица од членот 39 став 4 на овој закон и токсиколошки испитувања од правно лице овластено од Министерството за здравство во Република Македонија.

Постојаната дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата се издава со важност од пет години.

По исклучок од ставот 4 на овој член на предлог од Комисијата за средства за заштита на растенијата, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, зависно од својствата на одделно средство за заштита на растенијата и ако е употребувано во Република Македонија повеќе од 20 години, може да определи рок на важење од десет години. По истекот на рокот на важењето на дозволата, средството за заштита на растенијата подлежи на повторно испитување, заради продолжување на нејзиното важење.

Член 42

Заради продолжување на важењето на постојаната дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата правното лице од членот 40 ставови 1 и 2 на овој закон е должно до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, најмалку три месеци пред истекот на денот на важењето на дозволата, да поднесе барање за продолжување. Продолжување на важењето на дозволата се врши врз основа на физички и хемиски испитувања и стручно мислење од правно лице од членот 39 став 4 на овој закон.

Ако пред денот на истекот на важењето на дозволата производителот на средства за заштита на растенијата одлучи да престане да произведува определено средство за заштита на растенијата е должен за тоа со образложение, да го извести Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, најмалку еден месец од денот на престанувањето на производството на тоа средство.

Член 43

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, може да издаде привремена дозвола за средства за заштита на растенијата произведено во странство врз основа на извршени физички и хемиски испитувања, од правното лице од членот 39 став 4 на овој закон, пријава за биолошки испитувања, решение за распоредување во група на отрови од Министерството за здравство и дозвола од матичната земја или дозвола од

земја членка на Европската унија и ако активната материја е во позитивна листа од компетентната комисија на Европската унија.

Привремената дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата од ставот 1 на овој член важи додека средството за заштита на растенијата не се испита за добивање на постојана дозвола, а најмногу до две години.

Средството за заштита на растенијата со привремена дозвола може да се увезува и да се пушта во промет само во количества одредени во дозволата.

Член 44

На правните лица од членовите 36 и 40 на овој закон, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може да издаде вонредна дозвола за ограничени количества увоз на готови биолошки средства и помошни средства (мамци, атрактанти), ако се регистрирани и се во употреба најмалку во две земји или земја членка на Европската унија и ако имаат доказ за токсиколошка оцена од Министерството за здравство, ако средството содржи опасни или отровни материи.

Член 45

Правните лица кои произведуваат или увезуваат средство за заштита на растенијата заради пуштање во промет, се должни да вршат редовна контрола на секоја серија (шаржа) на тоа средство, заради утврдување дали неговите хемиски и физички својства се во согласност со издадената дозвола за пуштање во промет и за тоа да обезбедат документација.

Член 46

Ако средството за заштита на растенија не ги исполнува условите од постојаната, односно од привремената дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата, или ако во текот на применувањето на средството, се утврди дека има негативни својства или дека штетно дејствува на човекот и на животната средина и природата, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение за престанување на важењето на дозволата, а произведените или увезените количини се забрануваат за употреба.

Ако во текот на применувањето на определено средство за заштита на растенијата се утврди дека тоа не е доволно ефикасно за намените утврдени во дозволата за пуштање во промет или дека не одговара на другите услови од дозволата, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение за ограничување на применувањето на тоа средство или решение за забрана за употреба и пуштање во промет.

Правните лица кои вршат производство, промет, користат или испитуваат средства за заштита на растенијата, како и другите правни и физички лица кои користат средства за заштита на растенија и ако утврдат или дознаат дека определено средство за заштита на растенијата штетно дејствува на растенијата, човекот или животната средина и природата, се должни за тоа да го известат Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 47

Списокот и секоја измена и дополна на списокот на средствата за заштита на растенијата за кои е издадена дозвола за пуштање во промет, се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 48

Средствата за заштита на растенијата што се увезуваат подлежат на преглед од инспекторот за заштита на растенијата заради проверка дали е издадена постојана, привремена или вонредна дозвола за пуштање на средството во промет во Република Македонија, односно согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство за увоз на мостри на тие средства.

Одредбите од ставот 1 на овој член се однесуваат и на пратките на средства за заштита на растенијата што се увезуваат во консигнациони склади и во слободни царински зони.

Мостри на средства за заштита на растенијата не можат да се внесуваат од странство заради испитување, заради пробно производство во домашната индустрија и заради демонстрациони опити без претходна согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Во барањето е потребно да се наведат податоци за испраќачот, називот на средството, генеричкиот и хемискиот назив на активната материја и нејзината содржина во средството, количеството на средствата, примачот, граничниот премин, како и правното лице кое ќе го врши испитувањето.

Одредбите на ставот 3 на овој член се однесуваат и на привремениот увоз на средства за заштита на растенијата за кои не е издадена дозвола за пуштање во промет, а со кои, на барање од странскиот увозник, ќе се третира договореното количество на семе или саден материјал кое е произведено во нашата земја и кое во целост се извезува во земјата чиј увозник барал третирање со тоа средство.

Член 49

Средство за заштита на растенијата може да се пушти во промет само во оригинално пакување на производителот и означено на пакувањето во согласност со прописите за опасни материји доколку се класифицирани како опасни. Кон средството за заштита што се пушта во промет мора да биде приложено упатство за неговата употреба, каренцата и работната каренца, начинот на уништување на средството и амбалажата, симптомите на труењето, давањето прва помош, противотровот (антидотот) и лекувањето, како и мерките за заштита на животната средина и природата, а на оригиналното пакување на средството за заштита мора да се стави пропишаната декларација.

Декларацијата и упатството за употреба на средството за заштита на растенијата мора да бидат усогласени со дозволата за пуштање во промет и печатени на македонски јазик, а проспектите и другите рекламни материјали не смеат да бидат во спротивност со дозволата.

Средство за заштита на растенијата не може да се пушти во промет ако истекол рокот за употреба означен на декларацијата.

Начинот на декларирање на средството за заштита на растенијата го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 50

Средствата за заштита на растенијата можат да се употребуваат само за намените определени во дозволата за нивно пуштање во промет и на начин определен во упатството за употреба на средствата за заштита. Во упатството за употреба на средствата за заштита мора да биде назначен начинот на нивната употреба на мали површини, односно на 100 м² и во мали количества, односно 10 л вода.

Времето кога средството за заштита на растенијата не може да се употреби, односно времето од последното третирање до бербата или жетвата на растението, како и времето во кое не се дозволени пристап и работа во полето и во затворен простор по примената на определено средство се определува во дозволата за неговото пуштање во промет.

Средствата за заштита на растенијата, кои според дозволата за пуштање во внатрешен промет можат да се користат од воздухоплов, на пакувањето, декларацијата и упатството мора видно да се означат.

Член 51

Средствата за заштита на растенијата, што според други прописи се сметаат за отрови, можат да се пуштат во промет и да се користат, ако покрај условите предвидени со овој закон, ги исполнуваат и условите предвидени и со прописите за промет и употреба на отрови.

За средствата за заштита на растенијата што се запаливи, се применуваат и прописите за држење и промет на запаливи материи.

Член 52

Правното лице што се занимава со производство, односно увозникот на средство за заштита на растенијата, е одговорно за ефикасноста и за штетата што ќе настане од погрешна или неточна декларација или упатство за употребата на средството за заштита на растенијата или ако декларацијата, односно упатството е спротивна на дозволата за пуштање во промет.

V. НАДОМЕСТОЦИ И ТРОШОЦИ

Член 53

На држателите на растенија им следува надоместок за уништени растенија, амбалажа и друг материјал за пакување, ако:

1. Растенијата се уништени по наредба на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 1 став 1 точка 6);
2. Уништување на растенијата настанало како последица на спроведувањето на мерките наредени од страна на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и

3. Амбалажата и другиот материјал за пакување на растенијата се уништени или оштетени заради извршување на мерките наредени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Висината на надоместокот за уништените растенија, амбалажа и друг материјал за пакување се утврдува според нивната пазарна вредност, во местото и на денот на уништувањето.

Висината на надоместокот од ставот 2 на овој член ја утврдува комисија формирана од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во која задолжително еден од членовите е земјоделски инспектор.

Исплата на надоместокот се врши по барање на држателот на уништените растенија кон кое се приложува решение од надлежниот инспектор и записник од Комисијата, а по кое одлучува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 54

На држателот на растенијата не му припаѓа надоместок според одредбите на членот 53 од овој закон, ако:

1. За појавата на карантинска штетница на растенијата не го известил Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство;
2. Не ги извршил мерките наредени од страна на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и надлежните инспектори во утврдениот рок и
3. Надоместокот за уништените растенија, амбалажата и другиот материјал за пакување го остварил по основа на осигурување на посевите и готовите производи кај осигурителните друштва.

Член 55

Правните и физичките лица плаќаат надоместок за:

1. Задолжителен здравствен преглед на растенија, семиња и саден материјал пред пуштањето во внатрешниот промет од заразено во незаразено подрачје;
2. Задолжителен здравствен преглед на растенијата и пратките од растенија и производи, од растително потекло, увоз, извоз, провоз и транзит преку границата на Република Македонија;
3. Преглед на пратка на средства за заштита на растенијата при увоз во Република Македонија;
4. Следење на здравствената состојба на растенијата во карантинските објекти и растенијата под карантински надзор и
5. Издавање дозвола за пуштање во промет на средства за заштита на растенијата.

Висината на надоместокот од ставот 1 на овој член ја определува Владата на Република Македонија.

Средствата од ставот 1 на овој член се уплатуваат во Буџетот на Република Македонија, од кои 50% се уплатуваат на сметка на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

VI. НАДЗОР

Член 56

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Инспекциски надзор над спроведувањето на овој закон и поблиските прописи донесени врз основа на овој закон врши Инспекторатот за земјоделство преку инспектор за заштита на растенијата, земјоделски инспектори и инспектори за заштита на растенијата на граничен премин и Инспекторатот за шумарство преку шумарските инспектори.

При вршењето на надзорот инспекторот од ставот 2 на овој член мора да има легитимација со која се утврдува идентитетот и неговото службено својство и тој е должен да ја покаже ако тоа се бара од него.

Легитимацијата од ставот 3 на овој член ја издава министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Образецот на легитимациите на инспекторите за заштита на растенијата, знакот и униформите на инспекторите кои вршат надзор на граничен премин ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 57

Инспекторот за заштита на растенијата при вршењето на надзорот има право да:

1. Врши контрола кај правните лица кои произведуваат и правните лица кои пуштаат во промет средства за заштита на растенијата дали ги исполнуваат условите пропишани со овој закон;
2. Врши контрола на средствата за заштита на растенијата што се наоѓаат кај производителите или увозниците пред нивното пуштање во прометот, заради утврдување дали им одговараат на условите од дозволата за пуштање во промет или на другите услови пропишани со овој закон;
3. Предлага донесување на решенија за забрана на пуштање во промет на средства за заштита на растенијата што не им одговараат на условите од дозволата за пуштање во промет;
4. Врши контрола на работата на правните лица кои вршат биолошки предиспитувања, биолошки, хемиско- физички испитувања на средства за заштита на растенијата;
5. Зема мостри на средствата за заштита на растенијата, без надомест на вредноста на мострите заради проверување на хемиските и физичките својства;
6. Ги прегледа деловните книги и исправите на правни лица што произведуваат или што увезуваат средства за заштита на растенијата во врска со спроведувањето на прописите за производство и пуштање во промет на средствата за заштита на растенијата;

7. Собира податоци и известувања од одговорните и други лица и да сослушува сведоци и вештаци кога е тоа потребно за успешно вршење на неговите работи и
8. Врши и други работи во согласност со овој закон.

Член 58

Инспекторот за заштита на растенијата на граничен премин во прометот на растенијата преку државната граница и во контролата на средствата за заштита на растенијата при увоз, извоз, реекспорт и транзит има право да:

1. Врши здравствена контрола на растенијата во прометот преку државната граница и да издава сертификат за здравствена состојба на пратките на растенијата;
2. Проверува дали за средството за заштита на растенијата што се увезува, е издадена постојана, привремена или вонредна дозвола за пуштање во промет во Република Македонија, односно дали е издадена согласност за увоз на мостри на тие средства;
3. Зема мостри од растенија без надомест на вредноста на мострите, заради утврдување на здравствената состојба на пратките на растенијата;
4. Врши преглед на деловните книги и исправите на правни лица во врска со спроведувањето на прописите за заштита на растенијата во прометот преку државната граница и контрола на средствата за заштита на растенијата што се увезуваат;
5. Собира податоци и известувања од одговорните лица во правното лице и од физичкото лице кога е тоа потребно за успешно вршење на неговите работи;
6. Нареди дезинсекција или дезинфекција на растенијата што се увезуваат или транзитираат заради спречување да се внесат во Република Македонија штетници на растенијата, како и на растенијата што се извезуваат ако тоа го бара земјата увозничка;
7. Го контролира спроведувањето на мерки за дезинфекција и дезинсекција, како и на другите мерки што ги наредил врз основа на овластувањето од овој закон;
8. Го забрани увозот или транзитот на пратка растенија, ако се утврди дека пратката е зарамена со карантинска штетница на растенијата, или со определена економска штетница на растенијата што на местото на увозот не може да се сотре со дезинфекција или дезинсекција и
9. Нареди преземање на други мерки за заштита на растенија, во согласност со овој закон и со обврските според меѓународните договори за заштита на растенијата.

Член 59

Земјоделскиот инспектор во вршењето на надзорот има право да:

1. Врши преглед на земјиштето и на растенијата на него, растенијата и растителните производи во прометот, просториите за сместување на растенијата и растителните производи и средствата со кои се пренесуваат растенијата и да зема мостри од растенија и растителните производи за да констатира дали држателите на растенијата ги применуваат пропишаните мерки со овој закон;

2. Забрани пристап на местото каде што се појавила карантинска растителна болест или штетник и изнесување на растенија од тоа место, ако постои опасност од ширење на карантинска штетница на растенијата;
3. Го контролира спроведувањето на дезинфекција, дезинсекција и дератизација на растенијата, уредите за преработка на растенијата, средствата за превоз на растенијата и просториите за сместување на растенијата и растителните преработки;
4. Нареди уништување на заразените растенија и да ја контролира постапката за уништување на тие растенија;
5. Ја контролира примената на пропишаните мерки за спречување и сузбивање на штетници на растенијата од страна на држателите на растенијата;
6. Нареди уништување на растенијата и растителните производи чие одгледување е забрането;
7. Забрани пуштање во промет растенија заразени со карантинска, а семе и саден материјал и со одредена економска штетница и друга штетница на растенијата;
8. Привремено, до одлуката на надлежниот орган, да одземат од правно или физичко лице, растенија, средства за заштита на растенијата и други предмети употребени за извршување на кривично дело и прекршок;
9. Врши контрола над работата на правните лица кои вршат задолжителни здравствени прегледи на посевите, објектите и производството на семе и саден материјал;
10. Врши контрола на средствата за заштита на растенијата и семенски материјал во прометот и кај држателите на растенијата и да нареди да се повлечат од промет оние количини на средства за заштита на растенијата за кои ќе утврди дека не ги исполнуваат условите за пуштање во промет;
11. Врши преглед на деловните книги и други документи што се однесуваат на спроведувањето на прописите на заштита на растенија;
12. Собира податоци и известувања од одговорни лица во правното лице и други лица и сослушува сведоци и вештаци кога е тоа потребно за успешно вршење на неговите работи и
13. Врши и други работи во согласност со овој закон.

Член 60

Шумарскиот инспектор во вршење на надзорот има право да:

1. Врши преглед на шумско земјиште и на растенијата на него, растенијата во прометот, просториите за сместување на растенијата и растителните производи и средствата со кои се пренесуваат растенијата и да зема мостри од растенија и растителните производи за да констатира дали држателите на растенијата и растителните производи ги применуваат пропишаните мерки со овој закон;
2. Забрани пристап во шума на местото каде што се појавила карантинска растителна болест или штетник и изнесување на растенија од тоа место, ако постои опасност од ширење на карантинска штетница на растенијата;
3. Ги контролира спроведувањето на дезинфекција, дезинсекција и дератизација на растенијата, уредите за преработка на растенијата,

- средствата за превоз на растенијата и растителните производи и просториите за сместување на растенијата и растителните производи;
4. Нареди уништување на заразените растенија и да ја контролира постапката за уништување на тие растенија;
  5. Ја контролира примената на пропишаните мерки за спречување и сузбивање на штетници на растенија од страна на држателите на растенијата;
  6. Забрани пуштање во промет на шумски растенија заразени со карантинска, а шумско и шумски саден материјал и со одредена економска штетница и друга штетница;
  7. Привремено, до одлуката на надлежниот орган, да одземе од правно или физичко лице, растенија и други предмети употребени за извршување на кривично дело или прекршок;
  8. Врши контрола над работата на правните лица кои вршат задолжителен здравствен преглед на шумските објекти и производството на шумско семе и саден материјал;
  9. Врши преглед на деловните книги и други документи што се однесуваат на спроведувањето на прописите за заштита на растенијата;
  10. Собири податоци и известувања од одговорни лица во правното лице и други лица и сослушува сведоци и вештаци кога е тоа потребно за успешно вршење на неговите работи и
  11. Врши и други работи во согласност со овој закон.

Член 61

За преземање на мерките утврдени од овој закон надлежниот инспектор донесува решение.

Против решението на инспекторот од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од 15 дена до денот на приемот на решението до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Жалбата не го одлага извршувањето на решението, ако со неизвршувањето на утврдените мерки ќе се предизвикаат последици кои тешко можат да се отстранат.

Член 62

Ако во вршење на надзорот, надлежниот инспектор констатира дека е сторен прекршок привремено ќе го забрани вршењето на работата и привремено ќе ги одземе предметите со кои се сторени прекршоците и ќе поднесе барање за поведување на кривична, односно прекршочна постапка пред надлежниот суд.

VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 63

Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

1. Пушти во промет растение чие пуштање во промет е ограничено или забрането од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 7 став 1 точка 5);
  2. Увезе или транзитира одделни видови растенија чиј увоз или транзит е ограничен или забранет од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 7 став 1 точка 8);
  3. На земјоделските посеви за производство на семе, објектите за производство на шумско семе и објектите за производство на саден материјал на повеќегодишни земјоделски и шумски растенија во текот на вегетацијата не изврши задолжителен здравствен преглед најмалку два пати (член 10 став 1);
  4. Во определениот рок не го пријавил производството на семе и саден материјал до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и до овластеното правно лице кое ги врши прегледите (член 10 став 6);
  5. Употребува семе и саден материјал што е заразен со карантински штетници на растенијата или определена економска штетница на растенијата (член 11 став 1 и 2);
  6. Пушти во промет растение што е заразно со карантински штетници на растенијата (член 20 став 1);
  7. Пушти во промет семе или саден материјал што се заразени со карантински или со определени економски штетници на растенијата во процент поголем од определениот (член 20 став 2);
  8. Од подрачје заразно со карантинска штетница на растенијата, без задолжителен здравствен преглед, испрати растение во подрачје што не е заразно со таа штетница на растенијата или ако таквото растение го превезува преку незаразно подрачје во заразно подрачје (член 22 став 1);
  9. Врши производство и промет на средства за заштита на растенијата, а не е запишан во регистарот за производство, увоз или промет на средства за заштита на растенијата во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 35);
  10. Врши производство и промет на средства за заштита на растенијата, а не ги исполнува условите (член 37 став 4);
  11. Пушти во промет средства за заштита на растенијата без постојана привремена или вонредна дозвола (член 39 став 1);
  12. Пушти во промет средство за заштита на растенијата за кое е донесено решение за престанок на важењето на дозволата или ограничување на применувањето за определена намена или растение (член 46) и
  13. Употребил средство за заштита на растенијата за намените кои не се определени со дозволата и во времето кога тоа преку третираното растение штетно дејствува врз здравјето на луѓето или на корисните организми (член 50 ставовите 1 и 2).
- За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 40.000 до 50.000 денари.
- За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се изрече и мерка на безбедност одземање на предмети и уништување на семето, садниот материјал, растението и средството за заштита на растенијата.

За прекршокот од ставот 1 на овој член на правното лице ќе му се изрече мерка на безбедност забрана на вршење на определена дејност во траење од шест месеци до пет години.

Член 64

Со парична казна од 150.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

1. Не врши преглед на земјиште, растенија, просториите во кои се сместени растенијата и растителните преработки, уредите за преработка на растенијата и средствата за превоз на растенијата и не го извести за појавата на штетница на растенијата Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 6 став 1);
2. Не учествува во откривањето и сотрувањето на штетниците и не учествува со опрема за таа намена (член 7 став 1 точка 2);
3. Не го извести Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за појавата, ширењето или за опасноста од натамошно ширење на штетници на растенијата (член 8 став 1);
4. Неовластено дава или објавува податоци за појава на новооткриена штетница (член 8 став 2);
5. По извршениот здравствен преглед, не го известат министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во определениот рок за присуството на карантински штетник на растенијата (член 10 став 11);
6. Не води евиденција за произведените, увезените и пуштените количества на средства за заштита на растенијата во промет и не достави извештај во определениот рок до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 38);
7. Не го извести, во пропишаниот рок, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за престанувањето на производството пред денот на истекот на важењето на дозволата за производството и пуштање во промет на средствата за заштита на растенијата (член 42 ставови 1 и 2);
8. Не го извести Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за средството за заштита на растенијата за кое со својата работа ќе утврди или ќе дознае дека негативно влијае врз растенијата, човекот или животната средина и природата (член 46 став 3) и
9. Средствата за заштита на растенијата не ги пушти во промет во оригинално пакување, или ако ги пушти во промет без упатство за употреба и без пропишаната декларација, или ако упатството или декларацијата не ги содржат сите пропишани елементи, или ако пушти во промет средство за заштита на растенијата на кое му истекол рокот на употреба означен на декларацијата (член 49).

За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 30.000 до 40.000 денари.

За дејствието од ставот 1 точка 8 на овој член ќе му се изрече и мерка на безбедност одземање на средството за заштита на растенијата.

Член 65

Со парична казна од 80.000 до 150.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

1. Не достави податоци за појавата на штетниците, прогнозата и за преземените мерки (член 5 став 3);
2. Не достави извештај за извршените здравствени прегледи до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 10 ставови 9 и 10);
3. Пушти во промет доработено семе, а не изврши задолжително испитување и утврдување на здравствената состојба (член 12 став 1);
4. Врши мерки за заштита на растенијата, а не ги исполнува пропишаните услови (член 13 став 1);
5. Пушти во промет машини и воздухопловни уреди неатестирани и без упатство за користење (член 14);
6. Не води евиденција и не се придржува кон пропишаната каренца (член 15 став 3);
7. Не изврши дезинфекција, дезинсекција и дератизација (член 16 став 1);
8. Внесува или изнесува растенија, растителни производи и други предмети со кои може да се пренесат карантински штетници на растенијата (член 16 став 2);
9. Врши дезинфекција, дезинсекција на растенијата и дератизација во просториите без овластување од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 17);
10. Превезува растенија од заразено во незаразено подрачје без уверение за здравствена состојба на растенијата (член 23);
11. Не достави извештај за здравствената состојба на садниот материјал до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 26 став 2);
12. Не изврши редовна контрола на секоја шаржа на средството за заштита на растенијата што ќе ја произведе или што ќе ја увезе заради утврдување дали хемиските и физичките својства на средството се во согласност со издадената дозвола за промет (член 45) и
13. Видно не го означи средството за заштита на растенијата дали може да се користи од воздухоплов (член 50 став 3).

За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 20.000 до 30.000 денари.

За прекршокот од ставот 1 точки 2 и 5 на овој член покрај паричната казна ќе му се изрече и мерка на безбедност одземање на семето.

Член 66

Со парична казна од 60.000 до 80.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

1. Врши здравствени прегледи на семенски посеви и објекти за производство на саден материјал без овластување од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 10 став 3);
2. Не постапуваат по задолженијата од член 15 ставот 1 точки 1, 2, 3 и 4 на овој закон;

3. Без одобрение од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство увезе живи паразити и предатори на инсекти, култури и габички, бактерии, вируси, микоплазми и други организми, помошни средства за следење на присуството и бројноста на штетниците на растенијата заради испитување на биолошкото сотрување на штетните инсекти, нематодите и плевелите (член 32 став 2);

4. Врши биолошко предиспитување и физички, хемиски и биолошки испитувања на средства за заштита на растенијата без овластување на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 39 став 6);

5. Декларацијата и упатството не се отпечатени на македонски јазик во проспектите и во другиот рекламен материјал наведува податоци што се спротивни на дозволата (член 49 став 2) и

6. Не ги изврши мерките што ги наредил инспекторот за заштита на растенијата (член 57).

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 15.000 до 20.000 денари.

За прекршокот од ставот 1 на овој член покрај паричната казна ќе се изрече и мерка на безбедност одземање на средствата за заштита на растенијата, на живи паразити и предатори на инсекти, култури и габички, бактерии, вируси, микоплазми и други организми.

Член 67

Со парична казна од 30.000 до 60.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1. Увезе или транзитира пратки на растенија надвор од определените гранични премини (член 24 став 1);

2. Увезе пратка на растенија пред извршениот задолжителен здравствен преглед на граничниот премин преку кој пратката се увезува (член 25);

3. Нема сертификат за здравствената состојба (член 28 став 2);

4. На пратките и производите од растително потекло што се извезуваат или се реекспортираат од Република Македонија и пратките од консигнациони складишта не е извршен задолжителен здравствен преглед на местото на натоварот и ако немаат сертификат за здравствената состојба на пратката за извоз и сертификат за реекспорт, ако тоа го бара земјата извозничка или земјата низ која се транзитира пратката (член 33 став 1);

5. Не го извести инспекторот за заштита на растенијата за пратката на растенија која се увезува или се транзитира, односно за пратката на средства за заштита на растенијата која се увезува (член 34 став 1);

6. На малолетно лице продаде средство за заштита на растенијата (член 37 став 4);

7. Внесе од странство мостри на средства за заштита на растенијата без претходна согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (член 48 став 3);

8. Увезе средство за заштита на растенијата пред да изврши задолжителен преглед инспекторот за заштита на растенијата (член 48 ставови 1 и 2) и

9. На мало продава средства за заштита на растенијата без рецепт (член 37 став 6).

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 10.000 до 15.000 денари.

За прекршок од ставот 1 точки 5, 6, 7 и 8 на овој член покрај паричната казна на правното лице ќе се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на увоз и промет на средства за заштита во рок од шест месеци до една година и одземање на пратка на растение, растителни производи или средства за заштита на растенијата.

Член 68

За прекршок од членовите 63 до 67 на овој закон може, покрај паричната казна, да се изрече и мерка на безбедност одземање на предмети што се употребени за извршување на прекршокот или се прибавени, односно настанале со извршување на прекршокот, а по судската одлука со која е утврдено извршувањето на прекршокот, ќе се одземе и имотната корист прибавена со извршувањето на прекршокот.

Член 69

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок физичко лице ако внесе од странство средство за заштита на растенијата (член 37 став 5) и ако изврши некое од дејствијата од членовите 63 до 67 на овој закон.

Покрај паричната казна од ставот 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка на безбедност одземање на средствата за заштита на растенијата, семето, садниот материјал и предметите што се употребени за извршување на прекршокот.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 70

Правните лица што произведуваат и пуштаат во промет средства за заштита на растенијата, се должни во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да го усогласат своето работење со одредбите на овој закон.

Член 71

Прописите што треба да се донесат врз основа на овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 72

До донесувањето на прописите врз основа на овој закон ќе се применуваат прописите донесени врз основа на Законот за заштита на растенијата од болести и штетници што ја загрозуваат целата земја ("Службен лист на СФРЈ" број 49/76, 43/82 и 74/89) и Законот за заштита на растенијата од болести и штетници ("Службен весник на СРМ" број 39/77).

Член 73

Постапките за издавање на дозвола за пуштање на средства за заштита на растенијата што се започнати пред влегување во сила на овој закон ќе се завршат според одредбите на овој закон.

Предметите во управна постапка што се започнати, а не се завршени, ќе се завршат според прописите што важеле до влегувањето во сила на овој закон.

Член 74

Со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за заштита на растенијата од болести и штетници ("Службен весник на СРМ" број 39/77, 51/88, 20/90 и "Службен весник на Република Македонија" број 28/91 и 83/92), и Законот за заштита на растенијата од болести и штетници што ја загрозуваат целата земја ("Службен лист на СФРЈ" број 74/89 и "Службен весник на Република Македонија" број 83/92).

Член 75

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".